

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Біолого-технологічний
Кафедра Технології кормів і годівлі тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

Оптимізація годівлі тварин
(обов'язковий / вибірковий)

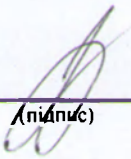
Реалізується в межах освітньої програми

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

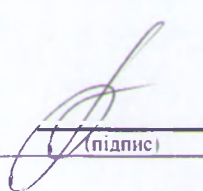
на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти

Розробник:

(підпис)

²
Онарь В.В., к.с. т.н.
(прізвище, ініціали)

доц.
(вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Технології кормів і годівлі тварин	протокол від <u>09.06.25р.</u> № <u>10</u>
	Завідувач кафедри (підпис) <u>Онарь В.В.</u> (прізвище, ініціали)

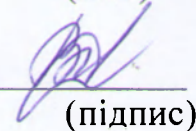
Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

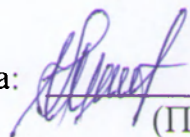
В.В.Вечеря
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

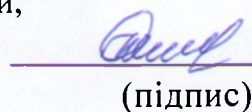
В.В.Вечеря
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

(ПІБ)

Кисель Е.Б.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

Олександр Котельбей
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 18.08. 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Оптимізація годівлі тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Технології кормів і годівлі тварин							
3.	Статус ОК	Вибірковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для	-							
6.	Рівень НРК	8 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр,10 тижнів							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		денн а	заоч .	денн а	заоч .	денн а	заоч.	денна	заоч.
		20	-	30	-			100	
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Опара Віктор Олексійович							
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри Технології кормів і годівлі тварин кабінет 319 головного корпусу ел. адреса: victor.opara@snau.edu.ua консультації: щосереди 13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰ .							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна Оптимізація годівлі тварин сприяє підготовці фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми під час дослідницько-інноваційної діяльності в галузі виробництва продукції тваринництва з питань організації нормованої годівлі тварин на основі вивчення залежностей між живленням тварин та їх продуктивністю. Основні теми, які підлягають вивченню: Хімічний склад та поживність кормів; обмін речовин та енергії в організмі тварин; мінеральні елементи та вітаміни у структурі кормових засобів і обміні речовин в організмі тварин; корми; нормована годівля молочних та м'ясних корів і бугаїв-плідників; годівля молодняку великої рогатої худоби і овець та кіз; нормована годівля свиней і коней; годівля собак, кролів, птиці та м'ясоїдних тварин. В результаті вивчення освітнього компонента здобувач буде здатен оцінювати та аналізувати: якість кормів та кормову базу господарства; склад та поживність фактичних раціонів сільськогосподарських тварин, технологію годівлі тварин різних видів та виробничих чи статеві-вікових груп; рецептуру комбікормів та балансуючих кормових добавок; організувати нормовану годівлю тварин з метою ефективного ведення галузі.							
13.	Мета освітнього компонента	Формування у здобувачів вищої освіти на третьому освітньому рівні знань та умінь щодо організації повноцінної годівлі сільськогосподарських тварин усіх видів і статеві-							

		вікових груп, а також сформувати навички самостійної науково-дослідницької роботи, яка стосується питань годівлі тварин. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, що реалізується через дисциплінарні результати навчання, зокрема здатність до складання раціонів для різних видів і статевих-вікових груп тварин та організації їх нормованої годівлі з урахуванням наявних фінансових та ресурсних обмежень а також на основі існуючих норм потреби в поживних, мінеральних та біологічно-активних речовинах навчитися складати збалансовані повнораціонні комбікорми та кормові суміші, які б забезпечували заплановані відтворювальні показники, ріст та розвиток молодняку, рівень збереженості та високу продуктивність сільськогосподарських або домашніх тварин та птиці.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на ОК9 – Дослід у тваринництві, ОК10- Етологія тварин, ОК 13-Біологія продуктивності високопродуктивних тварин
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження; – винесення догани; – відрахування з університету (ч.5 ст. 48 Закону України «Про освіту»); – арешт або обмеження волі, або позбавлення волі.
16.	Посилання на курс у	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5885

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Застосувати фахові знання та розуміння при визначенні особливостей травлення, обміну та засвоєння поживних речовин раціону.	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен
ДРН 2. За результатами органолептичної оцінки та лабораторних досліджень встановити відповідний клас корму та ефективність його використання в раціонах тварин.	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен
ДРН 3. На основі передових досягнень науки та практичного досвіду розробляти та впроваджувати нормовану годівлю с.-г. тварин, собак, птиці.	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	денн	заоч.	
Тема 1. Наукові основи повноцінної годівлі тварин 1. Оцінка поживності кормових засобів за хімічним складом. 2. Обмін речовин та енергії в організмі тварин. 3. Мінеральні елементи та вітаміни у структурі кормових засобів і обміні речовин в організмі тварин.	6		8				22		1, 2, 3, 4, 5, 6 електронні ресурси
Тема 2. Технологія кормів та оцінка їх якості 1. Об'ємисті корми	6		8				22		1, 2, 3, 4, 5, 6

2. Концентровані корми. 3. Кормові засоби тваринного походження. Корми мікробного і хімічного синтезу. Мінеральні, вітамінні та інші добавки.									
Тема 3. Нормована годівля тварин 1. Годівля молочних та м'ясних корів і бугаїв-плідників. 2. Годівля молодняку великої рогатої худоби. 3. Годівля овець, кіз та коней. 4. Нормована годівля свиней. 5. Нормована годівля с.-г. птиці. 6. Особливості годівлі собак, кролів та хутрових звірів	8		14				56		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 електронні ресурси
Всього	20		30				100		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, практична робота,	14	Опрацювання літературних джерел, виконання індивідуального завдання	22
ДРН 2	Лекція, практична робота, заняття на віварії СНАУ.	14	Опрацювання літературних джерел, виконання індивідуального завдання	22
ДРН 3	Лекція, презентація, практична робота, заняття на віварії СНАУ, виїзне заняття.	22	Опрацювання конспекту, літературних джерел, використання ПК та програмного забезпечення для виконання індивідуальної розрахункової роботи.	56

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у	Дата
---	-------------------------------	---------------	------

		загальній оцінці	складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 1.	20 балів / 20%	3 семестр, 3 тиждень
2.	Індивідуальне завдання з Теми 2.	20 балів / 20%	3 семестр, 6 тиждень
3.	Індивідуальна розрахункова робота з Теми 3.	30 балів / 30%	4 семестр, 10 тиждень
4.	Екзамен – тест множинного вибору.	30 балів / 30%	3 семестр, екзаменаційна сесія

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<i><12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
Індивідуальна розрахункова робота з Теми 1	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано критичне мислення, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми покращення перетравності та ефективності використання кормів
	<i><12 балів</i>	<i>12-15 балів</i>	<i>15-18 балів</i>	<i>18-20 балів</i>
Індивідуальна розрахункова робота з Теми 2	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано глибоке розуміння спеціалізованої області, запропоновано заходи з покращення якості кормів
	<i><18 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>22-26 балів</i>	<i>26-30 балів</i>
Індивідуальна розрахункова робота з Теми 3	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано високу обізнаність у даній темі, розраховані раціони та схеми годівлі відповідають нормам та сучасним вимогам

Екзамен	<18 балів	18-22 балів	23-27 балів	27-30 балів
---------	-----------	-------------	-------------	-------------

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням протягом занять	Протягом семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача та аспіранта після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Проваторов Г.В., Проваторова В.О. Годівля сільськогосподарських тварин: Підручник. – Суми: ВТД: Університетська книга, 2023. – 510 с.
2. Бомко В. С. Корми і кормові добавки та ефективність їх використання в годівлі тварин: навчальний посібник / В. С. Бомко, Є. В. Сиваченко, О. В. Сметаніна .- Біла Церква, 2023 .- 225 с.
3. Проваторов Г.В., Ладика В.І. та ін. Норми, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин: Довідник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2023. - 448 с.
4. Кормова база і годівля мисливських тварин /В. О. Опара, В. В. Попсуй, О. В. Корж, О. Б. Кисельов. – Суми: ФОП Цьома С. П., 2024, 152 с.
5. Богданов Г.О. Норми, орієнтовні раціони та практичні поради з годівлі великої рогатої худоби/ Ібатуллін І.І., Костенко В.І. та ін..Житомир: Рута, 2013. 516 с.
- 6.Годівля сільськогосподарських тварин : підручник / В. С. Бомко, С. П. Бабенко, О. Ю. Москалик. - Київ : Аграр. освіта, 2010. - 278 с.
7. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник/[Ібатуллін І.І., Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В.,та ін.];під ред. академіка НААН України І.І. Ібатулліна. – К.: 2015. – 422 с.
8. Дурст Л., Вітман М. Годівля сільськогосподарських тварин. – Пер. с німецького. – за ред. Ібатулліна І.І., Проваторова Г.В. – Вінниця, Нова книга, 2003. – 384 с.
9. Організація нормованої годівлі худоби у м'ясному скотарстві: практ. пос. / [Цвігун А.Т., Повозніков М.Г., Блюсюк С.М., Білозерський О.Л.]. – Кам'янець-Подільський: видавець ПП Зволейко Д.Г., 2009. – 200 с.
- 10.Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби:[Монографія]за ред. В. М. Кандиби, І. І. Ібатулліна, В. І. Костенка.- Ж.: 2012. 860с.

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Оптимізація годівлі тварин. Конспект лекцій для здобувачів ОНР «доктор філософії» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», Суми, 2025

2. Оптимізація годівлі тварин. Методичні вказівки для проведення самостійної роботи для здобувачів ОНР «доктор філософії» зі спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва, Суми, 2025.

3. Оптимізація годівлі тварин. Методичні вказівки для здобувачів ОНР «доктор філософії» для проведення лабораторно-практичних занять спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», денної, заочної та дистанційної форм навчання. Суми, 2025.

6.1.3. Електронні ресурси

1. <https://docs.dtkr.ua/doc/2264-19>
2. <http://minagro.gov.ua/>
3. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
4. <http://agroua.net/>
5. <http://agrobiz.net/>
6. <http://www.af.gov.ua/>
7. <http://agrotender.com.ua/>
8. <http://books.br.com.ua/>
9. http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка
10. <http://www.twirpx.com/>

6.2. Додаткові джерела

1. Гноєвий В.І. Годівля високопродуктивних корів/ Головка В.О., Трішин О.К., Гноєвий І.В., Х.: Прапор, 2009. 368 с.

2. Подобед Л.І., Курнаєв О.М. Питання заготівлі, зберігання та використання кормів в умовах інтенсивної технології виробництва молока. – Одеса: Друкарський дім, 2012. 456 с.

3. Столярчук П.З., Півторак Я.І., Голодюк І.П. [та ін.] Заготівля кормів, нормована годівля тварин та профілактика аліментарних захворювань [Навч. посібник]. Львів: «Добрий друк», 2011. 288 с.

4. Повод М. Г., Опара В. О., Михалко О. Г., Повозніков М. Г., Лихач В. Я., Вощенко І. Б., Гутий Б. В., Мойсей І. С. Ефективність використання високобілкового соняшникового концентрату в годівлі свиней. Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки, 2022, т 25, № 97 doi: 10.32718/nvlvet-a9701

5. Базурін О.А., Опара В.О., Корж О.В., Попсуй В.В. Ефективність різних способів попередження мікотоксикозів при вирощуванні свиней. // Вісник Сумського національного аграрного університету: науковий журнал. – Сер. «Тваринництво» 2 (57) – Суми : СНАУ, 2024. – С. 12-19

6. Опара В.О. Ефективність дорощування поросят з використанням у комбікормах оксиду цинку та амоксициліну / В. О. Опара, В. В. Попсуй, О. В. Корж, М. Ю.Романченко // Вісник Сумського національного аграрного університету: науковий журнал. – Сер. «Тваринництво»– Суми : СНАУ, 2021. – Вип. 4 (47) С. 108-113

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.4.18>

7. Попсуй В.В. Оптимізація передстартової годівлі поросят в умовах інтенсивної технології /В. В. Попсуй, О. В. Корж, В. О. Опара, Т. В. Вербельчук, О. В. Щербина // Вісник Сумського національного аграрного університету: науковий журнал. – Сер. «Тваринництво» – Суми : СНАУ, 2021. – Вип. 4 (47) С. 144-148

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.4.24>

8. Повод, М. Г., Опара, В. О., Михалко, О. Г., Гутий, Б. В., Чалий, О. І., Вербельчук, Т. В., Вербельчук, С. П., & Кобернюк, В. В. (2023). ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИСОКОБІЛКОВОГО СОНЯШНИКОВОГО КОНЦЕНТРАТУ ПРИ ДОРОЩУВАННІ СВИНЕЙ В УМОВАХ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Тваринництво*, (4), 33-41. <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2022.4.5>

2. Наукові та науково-виробничі журнали:

- Вісник аграрної науки
- Тваринництво України
- Пропозиція
- Agroexpert
- Тваринництво. Ветеринарія.

6.3. Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. Microsoft Office Power Point.

4. Програми щодо аналізу та розрахунків раціонів для різних видів сільськогосподарських тварин /для студентів напрямів „виробництво та переробка продуктів тваринництва” і „ветеринарна медицина”, а також для викладачів та спеціалістів сільськогосподарських підприємств. – Суми: Сумський НАУ, 2014.